

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про правотворчу діяльність

Цей Закон приймається з метою впорядкування правотворчої діяльності в Україні, посилення взаємодії між учасниками правотворчої діяльності у процесі підготовки нормативно-правових актів, а також контролю за їх реалізацією, забезпечення участі громадянського суспільства у правотворчій діяльності та якості законодавства України.

Цей Закон визначає правові та організаційні засади правотворчої діяльності, принципи і порядок її здійснення, учасників правотворчої діяльності, правила техніки нормопроекування, порядок здійснення обліку нормативно-правових актів, а також правила дії нормативно-правових актів, усунення прогалин, подолання колізій у нормативно-правових актах та здійснення контролю за реалізацією нормативно-правових актів.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Предмет регулювання Закону

1. Дія цього Закону поширюється на суспільні відносини, що виникають у процесі:

- 1) планування правотворчої діяльності;
- 2) розроблення проектів нормативно-правових актів;
- 3) прийняття (видання) нормативно-правових актів;
- 4) доведення нормативно-правових актів до відома населення;
- 5) набрання чинності нормативно-правовими актами;
- 6) ведення обліку нормативно-правових актів;

7) дії нормативно-правових актів, усунення прогалин, подолання колізій у нормативно-правових актах;

8) здійснення контролю за реалізацією нормативно-правових актів (далі – правовий моніторинг).

2. Дія цього Закону не поширюється на суспільні відносини, що виникають у процесі:

1) реалізації права на народне волевиявлення у формі референдуму, крім питання відповідності проекту нормативно-правового акта, що виноситься на референдум, встановленим цим Законом принципам правотворчої діяльності;

2) оголошення загальної або часткової мобілізації, введення в Україні або в окремих її місцевостях воєнного стану, оголошення за поданням Президента України стану війни і укладення миру, використання Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань, здійснення повноважень у сфері національної безпеки і оборони, а також здійснення зовнішньополітичної діяльності;

3) введення в Україні або в окремих її місцевостях надзвичайного стану, оголошення окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації;

4) застосування Бюджетного кодексу України;

5) реалізації інших суспільних відносин, крім визначених цим Законом випадків, пов'язаних з правотворчою діяльністю.

3. Дія цього Закону не поширюється на діяльність суб'єктів правотворчої діяльності, пов'язану з підготовкою:

1) проекту закону про внесення змін до Конституції України;

2) проекту міжнародного договору України, а також акта, пов'язаного з підписанням, ратифікацією, затвердженням, прийняттям міжнародного договору України або приєднанням до нього, припиненням чи зупиненням його дії;

3) пропозицій та поправок до законопроекту, прийнятого Верховною Радою України у першому та наступних читаннях.

4. Дія цього Закону не поширюється на правові акти, що не містять норм права, а саме на:

1) рішення і висновки Конституційного Суду України;

2) судові рішення;

3) акти Верховної Ради України, Президента України політичного характеру, що містять оцінку фактів, подій, явищ, обставин, процесів;

4) укази Президента України про введення в дію рішень Ради національної безпеки і оборони України;

5) акти застосування права:

а) про утворення або припинення державного органу, органу місцевого самоврядування;

б) про утворення, діяльність або припинення консультативного, дорадчого, іншого допоміжного органу;

в) про надання гуманітарної допомоги іноземній державі;

г) директиви, вказівки, технічні завдання для участі делегацій України, Кабінету Міністрів України, інших державних органів, а також представників України у міжнародних заходах;

г) інші індивідуальні правові акти;

б) інші правові акти, що не містять норм права.

Стаття 2. Правотворча діяльність та її правові засади

1. Правотворча діяльність – це діяльність, що здійснюється суб'єктом, визначеним статтею 4 цього Закону, з метою:

1) планування розроблення та прийняття (видання) нормативно-правових актів;

2) розроблення проектів нормативно-правових актів;

3) прийняття (видання) нормативно-правових актів;

4) ведення обліку нормативно-правових актів;

5) здійснення правового моніторингу.

2. Правотворча діяльність в Україні регламентується Конституцією України, цим Законом, іншими законами України та прийнятими відповідно до них підзаконними нормативно-правовими актами.

3. Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж передбачені цим Законом, застосовуються правила міжнародного договору України.

4. Зміни до цього Закону можуть вноситися виключно законом про внесення змін до Закону України "Про правотворчу діяльність".

5. Якщо суб'єкт права законодавчої ініціативи подав до Верховної Ради України проект закону, що регулює суспільні відносини у сфері правотворчої діяльності інакше, ніж передбачено цим Законом, він зобов'язаний одночасно подати проект закону про внесення змін до цього Закону. Поданий законопроект розглядається Верховною Радою України одночасно з відповідним проектом закону про внесення змін до цього Закону.

Стаття 3. Принципи правотворчої діяльності

1. Правотворча діяльність здійснюється відповідно до принципів:

- 1) верховенства права, що включає, але не виключно, принципи законності, юридичної визначеності, запобігання зловживанню повноваженнями, рівності перед законом та недискримінації, доступу до правосуддя;
- 2) пріоритетності утвердження та забезпечення прав і свобод людини, дотримання міжнародних стандартів у сфері прав людини;
- 3) демократичності;
- 4) пропорційності;
- 5) необхідності та обґрунтованості;
- 6) системності;
- 7) наукового забезпечення;
- 8) ресурсної забезпеченості.

Стаття 4. Учасники правотворчої діяльності

1. Учасниками правотворчої діяльності є:

- 1) суб'єкт правотворчої діяльності;
- 2) суб'єкт правотворчої ініціативи;
- 3) суб'єкт забезпечення правотворчої діяльності;
- 4) заінтересовані особи.

2. Суб'єктами правотворчої діяльності є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи та інші суб'єкти, наділені Конституцією України та (або) законом повноваженнями щодо прийняття (видання) нормативно-правових актів, а саме:

- 1) Український народ на всеукраїнському референдумі;
- 2) Верховна Рада України;
- 3) Президент України;
- 4) Кабінет Міністрів України;
- 5) міністерства;
- 6) інші органи державної влади та інші суб'єкти публічного права, які згідно із законом здійснюють від імені держави правотворчу діяльність та

юрисдикція яких поширюється на територію України (далі – інший державний орган);

7) Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, міністерства Автономної Республіки Крим;

8) голови місцевих державних адміністрацій та керівники структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій;

9) територіальна громада на місцевому референдумі;

10) органи місцевого самоврядування.

3. Суб'єктом правотворчої ініціативи є орган державної влади, інший державний орган, його посадова особа, інший уповноважений суб'єкт, який відповідно до Конституції України та (або) закону чи прийнятого відповідно до них іншого нормативно-правового акта має право вносити на розгляд суб'єкта правотворчої діяльності проект нормативно-правового акта для його прийняття (видання) в порядку, встановленому законом.

4. Суб'єктами забезпечення правотворчої діяльності для цілей цього Закону є допоміжні органи суб'єктів правотворчої діяльності та особи, які виконують завдання наукового, юридичного, експертного, консультативного, технічного та інших видів забезпечення правотворчого процесу.

5. Заінтересованими особами для цілей цього Закону є фізичні та юридичні особи, на яких вплине прийняття (видання) відповідного нормативно-правового акта, а саме:

1) громадяни України;

2) іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України;

3) громадські об'єднання, професійні спілки та їх об'єднання, творчі спілки та їх об'єднання, благодійні і релігійні організації;

4) асоціації органів місцевого самоврядування, органи самоорганізації населення;

5) непідприємницькі товариства, суб'єкти господарювання та їх об'єднання, організації роботодавців та їх об'єднання, органи професійного самоврядування, саморегулівні організації;

6) інші особи, прав, свобод, інтересів чи обов'язків яких стосується відповідний нормативно-правовий акт.

6. Заінтересовані особи можуть ініціювати підготовку проекту нормативно-правового акта перед суб'єктом правотворчої ініціативи (частина третя цієї статті).

Заінтересовані особи беруть участь у правотворчій діяльності відповідно до Конституції України, цього Закону, законів щодо публічних консультацій, лобізму та лобістської діяльності, а також інших законів України.

Стаття 5. правонаступництво у правотворчій діяльності

1. Ліквідація, реорганізація або перейменування суб'єкта правотворчої діяльності не тягне за собою втрату чинності прийнятими (виданими) ним нормативно-правовими актами, якщо інше не передбачено законом.

2. У разі ліквідації, реорганізації суб'єкта правотворчої діяльності в акті про ліквідацію, реорганізацію зазначається правонаступник його правотворчих повноважень та визначаються межі правотворчих повноважень.

3. До правонаступника в межах повноважень, визначених відповідно до частини другої цієї статті, переходить повноваження приймати (видавати) нормативно-правові акти в обсязі, визначеному частиною другою статті 46 цього Закону, а також інші повноваження суб'єкта правотворчої діяльності, визначені цим Законом.

Стаття 6. Гарантії забезпечення права на доступ до інформації щодо правотворчої діяльності

1. Право на доступ до інформації щодо правотворчої діяльності гарантується:

1) обов'язком суб'єктів правотворчої діяльності надавати та оприлюднювати інформацію щодо правотворчої діяльності в порядку, обсягах та строки (терміни), визначені законом;

2) доступом до засідань представницьких суб'єктів правотворчої діяльності в порядку, визначеному законодавством України, крім випадків, передбачених частиною третьою цієї статті;

3) здійсненням державного та громадського контролю за дотриманням права на доступ до інформації щодо правотворчої діяльності;

4) визначенням законом юридичної відповідальності за порушення законодавства України про доступ до публічної інформації.

2. Відкритість засідань представницьких суб'єктів правотворчої діяльності може забезпечуватися відповідно до законодавства України шляхом трансляції таких засідань аудіовізуальними медіа, онлайн-медіа, онлайн-трансляції, публікації стенограм засідань, а також розміщення інформації на офіційних веб-сайтах суб'єктів правотворчої діяльності.

3. Доступ до інформації щодо правотворчої діяльності обмежується відповідно до Конституції України та (або) закону з метою захисту таємної, конфіденційної та (або) службової інформації.

Стаття 7. Дія цього Закону в умовах воєнного або надзвичайного стану

1. Крім суб'єктів, визначених частиною другою статті 4 цього Закону, у випадку та в межах повноважень, передбачених законом, під час дії воєнного або надзвичайного стану суб'єктами правотворчої діяльності можуть також бути:

- 1) начальники обласних та районних військових адміністрацій;
- 2) керівники обласних та районних військово-цивільних адміністрацій.

2. Під час дії в Україні або в окремих її місцевостях воєнного або надзвичайного стану, правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації та якщо відсутня об'єктивна можливість виконання вимог цього Закону в повному обсязі, суб'єкти правотворчої діяльності можуть приймати (видавати) нормативно-правові акти без дотримання вимог:

1) статей 20–27, частини другої, пунктів 2, 4, 5 частини третьої статті 29, статей 30, 45 цього Закону – щодо проектів нормативно-правових актів, розроблених і прийнятих (виданих) під час дії воєнного або надзвичайного стану;

2) статей 67–71 цього Закону – щодо нормативно-правових актів, прийнятих (виданих) до початку дії воєнного або надзвичайного стану.

3. Нормативно-правовий акт, прийнятий (виданий) під час дії воєнного або надзвичайного стану, запровадження правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації без дотримання вимог статей цього Закону, зазначених у пункті 1 частини другої цієї статті, приймається (видається) на обмежений, визначений у такому акті, строк (термін).

Продовження дії такого нормативно-правового акта на невизначений строк (термін) здійснюється суб'єктом правотворчої діяльності шляхом прийняття (видання) нового нормативно-правового акта за результатами правового моніторингу нормативно-правового акта, зазначеного в абзаці першому цієї частини. Правовий моніторинг таких нормативно-правових актів після припинення (скасування) воєнного або надзвичайного стану, припинення правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації здійснюється в першочерговому порядку.

4. Особливості дії нормативно-правових актів, що стосуються прав та основних свобод людини і громадянина, що обмежуються у зв'язку з дією воєнного або надзвичайного стану, визначаються законами України "Про правовий режим воєнного стану" та "Про правовий режим надзвичайного стану".

Розділ II. СИСТЕМА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ УКРАЇНИ

Стаття 8. Норма права, нормативно-правовий акт

1. Норма права – це загальнообов’язкове формально визначене правило поведінки, що регулює суспільні відносини, яке охороняється і забезпечується державою.

2. Нормативно-правовий акт – це офіційний документ, прийнятий (виданий) суб’єктом правотворчої діяльності в установленому Конституцією України та (або) законом порядку у письмовій формі (крім випадків, визначених частиною другою статті 47 цього Закону), який містить норму (норми) права і розрахований на неодноразову реалізацію.

Стаття 9. Законодавство України

1. Законодавство України – це взаємопов’язана та упорядкована система нормативно-правових актів України і чинних міжнародних договорів.

Законодавство України структурується від актів вищої юридичної сили до актів нижчої юридичної сили (стаття 19 цього Закону) з урахуванням:

- 1) засад конституційного ладу в Україні;
- 2) компетенції та територіальної юрисдикції суб’єкта правотворчої діяльності, визначеної Конституцією України та (або) законом;
- 3) інших особливостей, визначених Конституцією України та (або) законом.

2. Законодавство України включає:

- 1) Конституцію України – Основний Закон України;
- 2) закони;
- 3) підзаконні нормативно-правові акти:
  - а) постанови Верховної Ради України, що містять норми права (далі – постанови Верховної Ради України);
  - б) укази Президента України, що містять норми права (далі – укази Президента України);
  - в) постанови Кабінету Міністрів України, що містять норми права (далі – постанови Кабінету Міністрів України);
  - г) накази міністерств, що містять норми права (далі – накази міністерств);

г) акти інших державних органів, що містять норми права (далі – нормативно-правові акти інших державних органів);

д) постанови Верховної Ради Автономної Республіки Крим, постанови Ради міністрів Автономної Республіки Крим, накази міністерств Автономної Республіки Крим, що містять норми права (далі – нормативно-правові акти органів влади Автономної Республіки Крим);

е) розпорядження голів місцевих державних адміністрацій (з урахуванням особливостей, визначених статтею 7 цього Закону), накази керівників структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, що містять норми права (далі – акти місцевих державних адміністрацій);

є) акти органів місцевого самоврядування, що містять норми права (далі – нормативно-правові акти місцевого самоврядування), з урахуванням особливостей, визначених статтею 7 цього Закону.

3. Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною законодавства України.

Частиною національного законодавства України є також інші чинні міжнародні договори України.

Стаття 10. Закон

1. Закон – це нормативно-правовий акт, прийнятий Верховною Радою України та (або) на всеукраїнському референдумі в установленому Конституцією України та законом порядку, що регулює найбільш важливі суспільні відносини.

Порядок прийняття законів Верховною Радою України визначається Конституцією України та Регламентом Верховної Ради України. Законом можуть встановлюватися особливості розроблення та (або) прийняття окремих видів або форм законів.

Закон приймається на всеукраїнському референдумі у випадках та у порядку, встановлених Законом України "Про всеукраїнський референдум".

Найбільш важливі суспільні відносини, які мають бути врегульовані законом, визначаються Конституцією України та (або) суб'єктом його прийняття.

2. Закон приймається у формі:

1) кодексу України (далі – кодекс);

2) закону України (далі – первинний закон);

3) закону України про внесення змін до кодексу, первинного закону (далі – закон про внесення змін);

4) закону України про надання згоди Верховною Радою України на обов'язковість або денонсацію міжнародного договору України (далі – закон про міжнародний договір);

5) закону України про затвердження (далі – закон про затвердження):

а) Регламенту Верховної Ради України;

б) Державного бюджету України;

в) загальної структури, чисельності, визначення функцій Служби безпеки України, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також Міністерства внутрішніх справ України;

г) державних символів України;

г) інших правових актів Верховної Ради України або норм права у визначених Конституцією України та (або) законом випадках;

б) схвалення чи затвердження нормативно-правових актів інших органів у визначених Конституцією України випадках (далі – закон про схвалення):

а) указів Президента України про введення воєнного чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях, про загальну або часткову мобілізацію, про оголошення окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації;

б) рішення про надання військової допомоги іншим державам, про направлення підрозділів Збройних Сил України до іншої держави чи про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України;

в) Конституції Автономної Республіки Крим, змін до неї;

г) інших визначених Конституцією України правових актів.

Стаття 11. Кодекс

1. Кодекс – це закон, який створений шляхом систематизації норм права, містить загальні засади, на підставі яких комплексно регулює однорідну сферу суспільних відносин, забезпечуючи стабільність правового регулювання.

2. При прийнятті законів, що розвивають положення кодексу у відповідній сфері, повинні дотримуватися основні принципи правового регулювання суспільних відносин, встановлені кодексом.

3. Якщо суб'єкт права законодавчої ініціативи подає до Верховної Ради України проект закону, що регулює суспільні відносини інакше, ніж кодекс, він зобов'язаний одночасно подати проект закону про внесення змін до кодексу. Такий законопроект розглядається Верховною Радою України одночасно з відповідним проектом закону про внесення змін до кодексу.

4. Якщо проект кодексу передбачає прийняття на його виконання інших законів чи підзаконних нормативно-правових актів, до проекту кодексу додається перелік таких нормативно-правових актів з визначенням їхніх цілей, завдань, структури та основних положень.

5. Особливості структури кодексу визначені частиною третьою статті 32 цього Закону.

Стаття 12. Первинний закон

1. Первинний закон – це закон, що системно регулює окрему сферу суспільних відносин.

Первинний закон приймається Верховною Радою України, як правило, у разі:

- 1) виникнення нової сфери суспільних відносин;
- 2) суттєвої зміни суспільних відносин, врегульованих законом;
- 3) необхідності за результатами здійснення правового моніторингу;
- 4) упорядкування або систематизації інших первинних законів.

2. Особливості структури первинного закону визначені частиною другою статті 32 цього Закону.

3. Суб'єкт права законодавчої ініціативи подає до Верховної Ради України проект первинного закону з урахуванням вимог, визначених частиною восьмою статті 90 Регламенту Верховної Ради України.

4. Якщо проект первинного закону передбачає прийняття на його виконання підзаконних нормативно-правових актів, до нього додається перелік таких нормативно-правових актів з визначенням їхніх цілей, завдань, структури та основних положень.

Стаття 13. Закон про внесення змін

1. Закон про внесення змін – це закон, яким змінюється окремий структурний елемент кодексу або первинного закону.

2. Закон про внесення змін може передбачати внесення змін до структурного елемента кодексу, первинного закону:

- 1) в редакції, чинній на день внесення законопроекту на розгляд Верховної Ради України (із зазначенням закону, що змінив зазначений структурний елемент останнім, якщо до нього вносилися зміни);

2) у редакції, що не набрала чинності, але міститься в кодексі, первинному законі з відтермінуванням набрання чинності, який був опублікований у порядку, встановленому законом.

3. Особливості структури закону про внесення змін визначені частиною четвертою статті 32 цього Закону.

4. Зміни до постанов Верховної Ради України вносяться постановами Верховної Ради України. Внесення змін до постанов Верховної Ради України законом можливе за сукупності таких умов:

1) здійснюється системний перегляд законодавства України у зв'язку із запровадженням законом нового регулювання суспільних відносин;

2) постанова містить норму права, що стосується предмета нового регулювання суспільних відносин, запровадження якого передбачено законопроектом.

Стаття 14. Закон про міжнародний договір

1. Порядок розроблення проекту закону про міжнародний договір, його розгляду і прийняття визначається законом.

Стаття 15. Закон про затвердження

1. У випадках, передбачених Конституцією України та (або) законом, Верховна Рада України затверджує законом Державний бюджет України, Регламент Верховної Ради України, а також інші акти, що містять норми права, або окремі норми права (пункт 5 частини другої статті 10 цього Закону).

2. Акт Верховної Ради України або окремі норми права, що затверджуються законом, є його невід'ємними складовими і мають силу закону.

Стаття 16. Закон про схвалення

1. У випадках, передбачених Конституцією України, Верховна Рада України схвалює або затверджує законом нормативно-правові акти інших органів (пункт 6 частини другої статті 10 цього Закону).

Стаття 17. Підзаконний нормативно-правовий акт

1. Підзаконний нормативно-правовий акт – це акт, прийнятий (виданий) суб'єктом правотворчої діяльності на основі та на виконання Конституції України, законів, чинних міжнародних договорів України та спрямований на їх реалізацію.

Підзаконні нормативно-правові акти мають відповідати Конституції України, законам, чинним міжнародним договорам України, підзаконним нормативно-правовим актам вищої юридичної сили та узгоджуватися між собою.

2. Підзаконний нормативно-правовий акт приймається (видається) у визначеній Конституцією України та (або) законом формі (пункт 3 частини другої статті 9 цього Закону). Визначення Конституцією України та (або) законом форми підзаконного нормативно-правового акта не є делегуванням законодавчих повноважень щодо кола суспільних відносин, що може регулюватися виключно законом.

У разі якщо Конституцією України та (або) законом передбачено прийняття (видання) підзаконного нормативно-правового акта у формі положення, порядку, інструкції, правил або іншого виду акта, що містить норми права, такий акт затверджується суб'єктом правотворчої діяльності підзаконним нормативно-правовим актом, визначеним пунктом 3 частини другої статті 9 цього Закону. Затверджений акт є невід'ємною складовою підзаконного нормативно-правового акта, яким його затверджено, та має силу такого підзаконного нормативно-правового акта.

3. У випадках та в межах, передбачених законом, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, суб'єкти правотворчої діяльності можуть приймати спільні підзаконні нормативно-правові акти.

Стаття 18. Модельний підзаконний нормативно-правовий акт

1. Модельний підзаконний нормативно-правовий акт – це нормативно-правовий акт, що визначає типові, стандартизовані форми нормативно-правових актів чи інших документів. Модельний підзаконний нормативно-правовий акт може оформлюватися як додаток до іншого нормативно-правового акта або затверджуватися підзаконним нормативно-правовим актом, визначеним пунктом 3 частини другої статті 9 цього Закону.

2. Модельний підзаконний нормативно-правовий акт приймається (видається) у формі зразкового документа, типового документа, типової угоди (договору) або в іншій формі, визначеній законом.

Стаття 19. Юридична сила та ієрархія нормативно-правових актів

1. Юридична сила – це властивість нормативно-правових актів та встановлених ними норм права, що є основою для визначення співвідношення їх взаємної ієрархічної підпорядкованості у системі нормативно-правових актів, зумовленого сукупністю ознак, що впливають із:

- 1) засад конституційного ладу в Україні;
- 2) компетенції та територіальної юрисдикції суб'єкта правотворчої діяльності, визначених Конституцією України та (або) законом;
- 3) інших особливостей, визначених Конституцією України та (або) законом.

2. З урахуванням вимог частини першої цієї статті в Україні встановлюється така ієрархія нормативно-правових актів:

1) Конституція України в системі нормативно-правових актів України має найвищу юридичну силу і є обов'язковою до виконання на території України;

2) чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, укладаються відповідно до Конституції України та мають на території України вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти, зазначені у пунктах 3–13 цієї частини, і є обов'язковими до виконання на території України;

3) закони приймаються на основі Конституції України, чинних міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, мають на території України вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти, зазначені у пунктах 4–13 цієї частини, і є обов'язковими до виконання на території України;

4) постанови Верховної Ради України, укази Президента України приймаються на основі та на виконання Конституції України та (або) законів, чинних міжнародних договорів України, мають на території України вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти, передбачені пунктами 5–13 цієї частини, і є обов'язковими до виконання на території України;

5) постанови Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти Національного банку України приймаються на основі та на виконання Конституції України та (або) законів, чинних міжнародних договорів України, постанов Верховної Ради України та указів Президента України, мають на території України вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти, передбачені пунктами 6–13 цієї частини, і є обов'язковими до виконання на території України;

6) накази міністерств приймаються на основі та на виконання Конституції України та (або) законів, чинних міжнародних договорів України,

постанов Верховної Ради України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, мають на території України вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти, передбачені пунктами 8–13 цієї частини, і є обов'язковими до виконання на території України;

7) нормативно-правові акти інших державних органів приймаються на основі та на виконання Конституції України та (або) законів, чинних міжнародних договорів України, постанов Верховної Ради України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, мають на території України вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти, передбачені пунктами 8–13 цієї частини, і є обов'язковими до виконання на території України;

8) постанови Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим приймаються на основі та на виконання Конституції України та (або) законів, чинних міжнародних договорів України, Конституції Автономної Республіки Крим, постанов Верховної Ради України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, наказів міністерств, нормативно-правових актів інших державних органів, мають на території Автономної Республіки Крим вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти, передбачені пунктом 10 цієї частини, і є обов'язковими до виконання на території Автономної Республіки Крим;

9) акти обласних державних адміністрацій приймаються на основі та на виконання Конституції України та (або) законів, чинних міжнародних договорів України, постанов Верховної Ради України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, наказів міністерств, нормативно-правових актів інших державних органів, мають на території відповідної області вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти, передбачені пунктом 12 цієї частини, і є обов'язковими до виконання на території відповідної області;

10) накази міністерств Автономної Республіки Крим приймаються на основі та на виконання Конституції України та (або) законів, чинних міжнародних договорів України, Конституції Автономної Республіки Крим, постанов Верховної Ради України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, наказів міністерств, нормативно-правових актів інших державних органів, постанов Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим і є обов'язковими до виконання на території Автономної Республіки Крим;

11) акти Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій приймаються на основі та на виконання Конституції України та (або) законів, чинних міжнародних договорів України, постанов Верховної Ради України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, наказів міністерств, нормативно-правових актів інших державних

органів і є обов'язковими до виконання на території відповідно міста Києва та міста Севастополя;

12) акти районних державних адміністрацій приймаються на основі та на виконання Конституції України та (або) законів, чинних міжнародних договорів України, постанов Верховної Ради України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, наказів міністерств, нормативно-правових актів інших державних органів, актів голів обласних державних адміністрацій, а акти районних державних адміністрацій в Автономній Республіці Крим – також на основі Конституції Автономної Республіки Крим, рішень та постанов Верховної Ради Автономної Республіки Крим, рішень Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятих у межах їх повноважень, і є обов'язковими до виконання на території відповідного району;

13) акти органів місцевого самоврядування приймаються на основі та на виконання Конституції України та (або) законів, чинних міжнародних договорів України і є обов'язковими до виконання на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці (територіальної громади).

Розділ III. ПЛАНУВАННЯ ПРАВОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 20. Документи публічної політики

1. Документи публічної політики в розумінні цього Закону – це документи, що готуються з метою ефективного формування, розроблення та оцінки державної (в тому числі державної регіональної) та місцевої політики, щоб вона досягала своїх цілей у найбільш ефективний та результативний спосіб.

Документи публічної політики розробляються з метою визначення проблем, що існують у суспільних відносинах, оптимальних способів їх вирішення, а також прогнозування перспективного розвитку правового регулювання суспільних відносин.

2. Документами публічної політики є:

- 1) аналітичні документи публічної політики;
- 2) прогнозні документи публічної політики;
- 3) програмні документи публічної політики.

Стаття 21. Аналітичні документи публічної політики

1. Аналітичними документами публічної політики є:

1) зелена книга – аналітичний документ, що розробляється з метою визначення та детального опису проблеми, яка існує у суспільних відносинах та потребує вирішення, а також для надання можливості заінтересованим особам надати свої пропозиції щодо способів вирішення такої проблеми;

2) оцінка впливу – аналітичний документ, що розробляється з урахуванням зеленої книги та проведених публічних консультацій, в якому визначаються варіанти вирішення проблеми, що існує у суспільних відносинах, та оцінюється вплив кожного з варіантів на суспільство та (або) на окремі соціальні групи, сектори чи галузі, а також соціальні, правові, політичні, економічні, екологічні, адміністративні та (або) інші можливі наслідки;

3) біла книга – аналітичний документ, у якому на основі оцінки впливу та обраного оптимального варіанту вирішення проблеми, що існує у суспільних відносинах, визначається стратегія її вирішення шляхом розроблення відповідного законопроекту, викладаються його основні положення;

4) концепція проекту нормативно-правового акта (стаття 27 цього Закону).

2. Аналітичні документи публічної політики, передбачені пунктами 1–3 частини першої цієї статті, можуть розроблятися для підготовки проектів первинних законів, кодексів.

Стаття 22. Прогнозні документи публічної політики

1. Прогнозні документи публічної політики (далі – документи юридичного прогнозування) розробляються з метою визначення перспективного правового регулювання суспільних відносин, підвищення ефективності планування правотворчої діяльності, уніфікації та систематизації законодавства України.

2. Документи юридичного прогнозування можуть розроблятися суб'єктами правотворчої діяльності на підставі рекомендацій суб'єктів наукової, науково-технічної діяльності, суб'єктів забезпечення правотворчої діяльності.

3. У документах юридичного прогнозування відображаються:

1) тенденції розвитку сучасної правової системи;

2) соціальні потреби, публічні інтереси та суспільні відносини, що потребують врегулювання шляхом правотворчої діяльності;

3) перспективні форми і методи правового регулювання суспільних відносин;

4) системність регулювання суспільних відносин;

5) оцінка впливу на суспільні відносини запропонованого правового регулювання.

4. Наукова концепція розвитку законодавства України – це документ юридичного прогнозування рекомендаційного характеру, в якому на теоретико-емпіричній основі здійснюється системне прогнозування розвитку законодавства України, його окремих сфер, галузей та напрямів.

Розроблення Наукової концепції розвитку законодавства України здійснюється один раз на п'ять років Національною академією наук України.

Наукова концепція розвитку законодавства України надсилається до Кабінету Міністрів України для її врахування під час планування правотворчої діяльності.

5. Міністерство, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, здійснює моніторинг наукових результатів у захищених дисертаціях на здобуття ступеня або наукового ступеня у сфері права та передає такі результати до міністерства, що забезпечує формування державної правової політики, для врахування їх у правотворчій діяльності.

Стаття 23. Програмні документи публічної політики

1. Програмні документи публічної політики – це документи програмно-цільового характеру, в яких відображаються пріоритетні напрями розвитку публічної політики, визначаються та обґрунтовуються стратегічні цілі публічної політики.

2. Програмний документ публічної політики приймається, видається або укладається у формі:

1) встановленій Конституцією України та (або) законом:

а) Послання Президента України до Верховної Ради України "Про внутрішнє та зовнішнє становище України";

б) Угоди про коаліцію депутатських фракцій у Верховній Раді України (Коаліційна угода);

в) Програми діяльності Кабінету Міністрів України;